УДК 821.161.2 Гурницька
DOI 10.12958/2227-2844-2024-6(365)-40-46

Бойцун Ірина Євгеніївна,
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української та зарубіжної літератури
ДЗ «Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна.
i15239i@ukr.net
https://orcid.org/0000-0001-9751-4996

ЇЖА ЯК ІНДИКАТОР ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ В РОМАНІ «БАГРЯНИЙ КОЛІР ВІЧНОСТІ» НАТАЛІЇ ГУРНИЦЬКОЇ

Сучасна українська література представлена творами, у яких письменники застосовують різноманітні наративні прийоми з метою увиразнення психологічних характеристик героїв. Серед них привертають увагу смакові й зорові образи, що формуються в уяві наратора. Теоретики літератури відзначають, що у ХХ ст. в українській літературі «перед нами постає потік словесно-образних значень, який проникає у найглибші шари психіки героя. У міру того, як цей потік постає і в такому порядку, в якому він там зароджується, ще перед раціональним його відображенням і монологічним висловленням ми спостерігаємо повну спонтанну психічну активність героя. У такого типу монологах відображаються важкі для висловлення та передачі іншому героєві ситуації людського досвіду» (Мацькович, 2011, с. 291).

Назви творів сучасних українських письменників містять алюзії, репрезентують ідею автора, утілену в сюжеті. Львівська письменниця Наталія Гурницька в назвах романів «Мелодія кави у тональності кардамону» і «Мелодія кави у тональності сподівання» використала густативний образ кави, що одразу викликає асоціацію зі Львовом: для цього міста кава є культурним кодом, його візитівкою. Досліджуючи ідіостиль Чарльза Діккенса, Г. Осіпчук відзначила, що англійський письменник концептуалізує їжу як національну рису британців: «Мовна манера англійського письменника XIX століття характеризується багатогранним уживанням тематичних лексем, які узагальнюють людський життєвий досвід, підкреслюють станову приналежність героїв, демонструють звичаї англійців, що передаються від покоління до покоління уже два століття» (Осіпчук, 2019).

У романі «Багряний колір вічності» письменниця не лише представляє моменти життя львів'янки Ірени, а й показує трагічні сторінки історії України на прикладі долі героїні. Щасливі дитинство та юність дівчини, родинний затишок і сімейне щастя були знищені московською ордою. Репресований і замордований чоловік, заслання, смерть дітей, самотність описуються через спогади героїні. Маркерами пережитого виступають відтінки червоного кольору й густативні образи.

Увагу літературознавців, передусім, привернув роман «Мелодія кави у тональності кардамону» Наталії Гурницької. Науковиці Інна Родіонова й Оксана Шапіренко здійснили аналіз топоса міста Львова у романі «Мелодія кави у тональності кардамону» Наталії Гурницької (Родіонова, Шапіренко, 2018). Дослідниця Л. В. Мірошніченко розглянула особливості характеротворення образу головної героїні роману «Мелодія кави в тональності кардамону» Наталії Гурницької і відзначила, що у творі переважають «авторська характеристика, діалоги та монологи, внутрішнє мовлення, портретні характеристики, використання психологізованих пейзажів, екстер'єрні описи» (Мірошніченко, 2018, с. 171). Незважаючи на наявність густативу

він не несе на собі смислоутворюючого сенсу. Образ кави створює відчуття гіркого присмаку вистражданого кохання героїв, які здолають перешкоди на шляху до щастя.

Дослідники відзначають, що густативи – важливі деталі в часо-просторі художнього твору і складники ідіостилю письменника. Найбільш ґрунтовним дослідженням поетики густативів є монографія «Поетика густативів (на матеріалах творів української прози XIX ст.)» літературознавиці Світлани Ковпік (Ковпік, 2014). Учена простежила формування літературознавчого кулінарного дискурсу – від опису традиційних українських страв та процесу їх приготування до поетики густативів як складової частини часо-простору художнього твору. Роман «Багряний колір вічності» Наталії Гурницької не розглядався українськими літературознавцями, що й обґрунтовує актуальність дослідження.

Метою статті є дослідити їжу як індикатор психоемоційного стану героїні в романі «Багряний колір вічності» Наталії Гурницької.

Специфіка розвідки вимагає комплексного підходу із застосуванням різних методів. Під час роботи над проблемою було використано описовий метод, метод контекстного аналізу та логіко-інтуїтивний метод.

Сюжет роману «Багряний колір вічності» Наталії Гурницької побудований на спогадах головної героїні львів'янки Ірени, яка постає гомодієгетичним наратором в екстрадієгетичній ситуації. Оповідь від імені головної героїні надає достовірності, привертає увагу до деталей, які є маркерами подій. Дослідниці Інна Родіонова й Оксана Шапіренко відзначають, що «прикметною рисою Львова в романі («Мелодія кави у тональності кардамону». – І.Б.) є кава. Саме цим ароматом пройняті вулиці старовинного міста Лева» (Родіонова, Шапіренко, 2018, с. 120). Пані Ірені запах кави нагадує молодість: «Сміються, гомонять, заходять у музеї, сувенірні крамнички та паби, а в повітрі біля кав'ярень та ресторацій витає запах чорної кави й солодкого шоколаду» (Гурницька, 2022, с. 15).

У родині Ірени цінувалася праця, батьківську науку вона запам'ятала на все життя, саме тому й змогла вижити: «Тато, як бачив, що хтось із дітей присів хоча б на хвилинку і нічого не робить, казав: «Візьми кусок хліба та їж. Тільки щоб мені не сидів без діла» (Гурницька, 2022, с. 18).

Прийом ретроспекції у романі дає змогу подавати сюжет у вигляді фрагментарних спогадів героїні про знакові події. Наратор-автор і наратор-героїня органічно поєднуються з дійсністю, що надає творові особливої тональності, впливу на читача. Саме про такий образ наратора говорить вчена Кушнірова: «Часом образ наратора передається через відповідний «ракурс бачення», що має тричленну структуру: ракурс героя, ракурс автора та ракурс «дійсності» (А. Есалнек), що перебувають у тісному взаємозв'язку й у кожному творі витворюються по-різному, що впливає на жанрову модифікацію та стильову визначеність твору» (Кушнірова, 2019, с. 132). Окрім того, письменниця використовує фольклорний принцип троїстості, коли герой повинен пройти тричі випробування. Для пані Ірени знаковими стали три періоди з її життя: перше кохання, щасливий шлюб і прихід совєтів. Кожен період асоціюється із зоровими (кольори) і смаковими образами.

Коханий Павло нагадував Ірені батька: «Він (Павло. – І.Б.) теж був дуже справжнім та надійним. Таким, як хліб чи земля, повітря або ж вода» (Гурницька, 2022, с. 32). Порівняння його з життєво важливими для людини речами відзначає глибину почуттів героїні.

Топоси Львова створюють атмосферу казки, нереальності світу, у якому перебували закохані: «Перед тим як піти догори на Високий Замок, Павло купив на Ринковій площі в однієї з бабусь-перекупок кілька склянок суниць. Ірена надовго запам'ятала їхній солодко-кислий смак і те, як вони присіли з Павлом на повалене дерево вже десь в околицях Вовчої гори та Цісарського лісу і їли ці ягоди з великого паперового пакета, поперемінно виймаючи їх та кла-

дучи до рота по ягідці. Солодкі вуста, руки, перемащені суничним соком, і її лукавий усміх кутиками вуст» (Гурницька, 2022, с. 41). Смакові відчуття передаються асоціативним ланцюжком «суниці – солодко-кислий смак – ягоди – суничний сік». Несподівано у спогадах виринає багряний колір як передвісник лихого: «Солодко, міцно, до запаморочення голови і так, що Ірені стало зовсім млосно та гаряче, а суниці знову випали з їхніх рук та розсипалися багряними крапельками насолоди по підлозі» (Гурницька, 2022, с. 54). Стан закоханості героїні передається за допомогою насичених смакових образів: «Густе вино спогадів, спекотне довоєнне літо та солодко-терпкий смак багряних суниць на губах» (Гурницька, 2022, с. 43). Смакові відчуття були настільки сильними, що в мареннях перед смертю пані Ірена їх перепрожила знову. Героїня так і не змогла змиритися з трагічною смертю від удару ножем зловмисників коханого. У її свідомості червоний колір кохання, з яким асоціювалися солодкі суниці, трансформувався у багряний колір крові: «Погляд зупинився на червоній незугарній плямі крові, яка розплилася на білому снігу зовсім поряд з кам'яницею, де мешкав Павло. Багряний колір достиглих на сонці червоних ягід на білому полотні зими. Червоне на білому» (Гурницька, 2022, с. 59). У сюжеті відбувається повторення асоціативного образу, коли йдеться про смерть пані Ірени: «Дозрілі яскраво-червоні суниці розсипалися по білосніжній постелі, завмерли біля тоненьких покручених старечих пальців, які стиснули край простирадла і залишилися непорушними назавжди. Так і не змогли торкнутися суниць. Червоне на білому. Багряний колір вічності на білому полотні життя» (Гурницька, 2022, с. 172). Дослідниця Світлана Ковпік говорить про використання авторами смакових образів із метою увиразнення сюжету творів: «Система номенів смаку дає змогу митцеві виражати такі характеристично-смакові властивості й відтінки смаків та навіть ступені їхньої вираженості, котрі можуть сприйматися певною мірою упереджено, відповідно до попередньо одержаної інформації, а за характером ставлення інших «мовців» твору (персонажів) до них, а також відповідно до попередніх, підготовчих та додаткових дій, умов або обставин приготування страв, ситуаційним збігам чи різним семантичним навантаженням ужитих автором лексем» (Ковпік, 2014, с. 33).

Пережита трагедія вплинула не лише на психічний стан героїні, яка стала самітницею, а й на смакові уподобання: «Психологічна ідентичність порушена саме часовим аспектом – погляд наратора на фрагменти згаданої ним ситуації, а також сприймання та осмислення ним цієї ситуації загалом відрізняються емоційними засновками, зумовлюються змінами світоглядних пріоритетів та особистісно-етичних принципів» (Мацевко-Бекерська, 2016, с. 236). Саме на період депресії припадає знайомство пані Ірени з Анджеєм, набагато старшим за віком удівцем. Дівчина потребувала уваги, розуміння. Її стан розкривається через образ кави, що створювала ілюзію захищеності: «Сиділи з Анджеєм у затишній кав'ярні «Кришталевий палац». Пила каву маленькими ковточками, насолоджуючись напівтонами смаку, запаху та відчуттів… Затишок теплої кав'ярні розслаблював, смачне марципанове тістечко досі залишалося солодким післясмаком на губах» (Гурницька, 2022, с. 76). Атмосфера кав'ярні нагадувала дитинство, очікування дива: «А потім розпочалося приготування смачних різдвяних страв та солодкого печива, святкові вечері та гостювання…» (Гурницька, 2022, с. 56–57).

Почуття до Анджея в Ірени асоціювалися з шампанським. Між молодими людьми, які встигли відчути гіркий присмак втрат, вони вибухнули й наповнили життя новим сенсом існування: «На Сильвестровий бал в Міське казино вони з Анджеєм потрапили десь ледь не при кінці. Тоді, коли всі запрошені були втомлені танцями, спілкуванням та музикою, а в буфеті розхапали найсмачніші закуски, повипивали майже весь шампан і вдруге чи й втретє пили каву та знищували залишки десертів. Але їм було байдуже, п'яніли від власного щастя, емоцій та безміру відчуттів» (Гурницька, 2022, с. 91); «Були обоє захмелілі від щастя та від шампана, обоє розтріпані і геть не в такому елегантному вигляді, як тоді, коли Анджей учора ввечері забирав звідси Ірену» (Гурницька, 2022, с. 92). Ірена закохалася в Анджея, почувалася щасливою. Тихе

сімейне щастя, народження дітей не маркується густативами. У спогадах йдеться про дрібні деталі побуту, які було приємно згадувати.

Третій епізод із ретроспективної оповіді героїні контрастує з попередніми. Культурні коди Львова, шляхетна поведінка, вишукані страви, яскраві кольори змінюються приземленими, на межі вульгарності нормами поведінки «визволителів». Пані Ірена чітко розмежовує своїх і чужих, визначаючи культуру окцидентальну й національну: «Мовчала і терпіла. Лише зі зловтіхою спостерігала, як її нова сусідка готує на кухні якісь страви в нічних горщиках…» (Гурницька, 2022, с. 105). Зникає відчуття таємничості, святковості, що передається перераховуванням продуктів і констатацією фактів: «Ціни на продукти катастрофічно зростали. Молоко, масло і яйця подорожчали у двадцять разів, ціна на хліб та м'ясо за два місяці зросла вп'ятеро» (Гурницька, 2022, с. 111). У свідомості героїні відбувається руйнування психологічного канону, що сприяє набуттю нового життєвого досвіду, аби протистояти й вижити в нових умовах: «Нестерпна тиснява, спека і сморід удень, холод вночі і неможливість справляння природних потреб у цивілізований спосіб, а ще геть погана їжа. По дорозі давали тільки воду та хліб, іноді цукор, один раз якусь юшку і два рази пісну кашу. Молока не давали взагалі, і це було найважче» (Гурницька, 2022, с. 115–116). На такій функції психологічного канону у свідомості героїв акцентувала літературознавець Людмила Тарнашинська: «…ситуативний психологічний канон – як подолання кризи через ситуацію пережиття буття, коли руйнування психологічного канону, де перемежовані різноякісні усталені риси, зумовлює духовну еволюцію, набуття нового психологічного, етичного, духовного досвіду» (Тарнашинська, 2008, с. 60–61). Трагізм ситуації, у якій опинилися репресовані радянською владою жінки з дітьми, підсилюється епізодом загибелі побитого охоронцем кошеняти. Краще місце, де воно опиняється, виглядає так: «Там значно ліпше, аніж тут, бо вдосталь молока та смачної ковбаси» (Гурницька, 2022, с. 122). Епізоди розставання з хворою донькою Анною, смерть Елі не мають у спогадах героїні асоціацій із густативами, що пов'язано з інтуїтивним відмежуванням щасливих моментів життя від негативно конотованих: «Від важкої праці та поганого харчування люди почали хворіти і вмирати. Продуктів бракувало постійно, але, на щастя, до них з аулу приходили місцеві казахи та вимінювали хліб, продукти й будівельні матеріали на речі переселенців» (Гурницька, 2022, с. 126).

Повернення до рідного Львова не зробило щасливою пані Ірену. На певний час її життя сповнилося сенсу завдяки сусідці Софії та її доньці Даринці, що одразу було означено пляцком із чорницею.

Смерть героїні викликає почуття втрати, незавершеності сюжетної лінії. Четвертий епізод переносить читача до Києва. Виявляється, що донька Ірени Анна вижила, а правнук Андрій загинув під час Революції гідності. Так сталося, що дівчину загиблого звуть Іриною й вона чекає на дитину. У цій частині роману немає густативів, оскільки це не спогади пані Ірени. Читач переноситься в часі і просторі, а «…час не виконує ніякої активної дії – він лише чимось подібний на вигляд, запах, смак, дотик, звук до певного індивідуального образу, що постає в пам'яті чи уяві й сприяє виникненню відчуттів у свідомості читача» (Горобець, 2019, с. 49). Автор-наратор наголошує на вічності життя, повторюваності минулих поколінь у майбутніх, маркуючи багряним і білим кольорами: «Зрештою, ланцюжок тих, хто передав нам естафету життя, не завершиться доти, доки живе останній з роду, а народження нового життя – це завжди перемога над смертю. Як багряний колір вічності на білому полотні життя» (Гурницька, 2022, с. 188).

Як бачимо, у романі «Багряний колір вічності» Наталії Гурницької густативи й кольори презентують почуття головної героїні, яка є наратором. На підсвідомому рівні пані Ірена маркує періоди життя за допомогою смакових образів. Перше кохання – солодка червона полуниця й вино, зустрічі з майбутнім чоловіком – кава, тістечка й шампанське. Період випробувань і втрат характеризується перераховуванням продуктів, сухою констатацією фактів. Найбільш

яскравим був закарбований у пам'яті образ червоного/багряного на білому, що на підсвідомому рівні трансформується в «перемогу життя над смертю».

Використання письменниками густативів із метою психологічної характеристики героїв творів є малодослідженою проблемою в українському літературознавстві й потребує подальшого розроблення.

Список використаної літератури

1. Горобець А. Сенсорика часу як репрезентант ідіостилю Михайла Стельмаха (на матеріалі роману «Чотири броди»). *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія «Філологія (мовознавство)».* 2019. Вип. 28. С. 46–55.

2. Гурницька Н. Багряний колір вічності : роман. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2022. 192 с.

3. Ковпік С. І. Поетика густативів (на матеріалах творів української прози XIX ст.) : монографія. Кривий Ріг, 2014. 179 с. DOI: https://doi.org/10.31812/0564/2570

4. Кушнірова Т. В. Наратив як літературознавча категорія: ґенеза, ознаки, типологія. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія».* 2019. Вип. 39. Т. 1. С. 130–134. DOI: https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.39.1.31

5. Мацевко-Бекерська Л. Себе-шукання чи шукання-себе в художньому просторі. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах.* 2016. № 33. С. 233–244.

6. Мацькович М. Р. Внутрішній монолог як спосіб самовираження наратора у прозових творах А. Кусьневича. *Мова і культура.* 2011. Вип. 14. Т. V(151). С. 290–297.

7. Мірошніченко Л. В. Специфіка характеротворення в романі Н. Гурницької «Мелодія кави у тональності кардамону». *Таїни художнього тексту (до проблеми поетики тексту): збірник наукових праць.* Т. 14. Дніпро: ЛІРА, 2018. Вип. 22. С. 165–172. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/ffil/program_5c50df3f05adf.pdf

8. Осіпчук Г. В. Концепт «їжа» в художньому дискурсі Чарльза Діккенса (на матеріалі «Різдвяної пісні в прозі»). *Закарпатські філологічні студії.* 2019. Вип. 12. С. 248–253. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/12/50.pdf

9. Родіонова І., Шапіренко О. Топос міста як універсальний мотив і просторова категорія у романі Наталії Гурницької «Мелодія кави у тональності кардамону». *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство).* 2018. № 1(21), квітень. С. 117–121.

10. Тарнашинська Л. Презумпція доцільності: Абрис сучасної літературознавчої концептології. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. 534 с.

References

1. Horobets, A. (2019). Sensoryka chasu yak reprezentant idiostyliu Mykhaila Stelmakha (na materiali romanu «Chotyry brody») [Time sensors as a representative of Mykhailo Stelmakh's idiostyle (based on the material of the novel «Four Fords»)]. *Naukovi zapysky VDPU imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriia: Filolohiia (movoznavstvo) – Scientific Notes of Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Series "Philology (Linguistics)", 28,* 46–55 [in Ukrainian].

2. Hurnytska, N. (2022). Bahrianyi kolir vichnosti [The crimson color of eternity]. Kharkiv: Knyzhkovyi Klub «Klub Simeinoho Dozvillia» [in Ukrainian].

3. Kovpik, S. I. (2014). Poetyka hustatyviv (na materialakh tvoriv ukrainskoi prozy KhIKh st.) [Poetics of gustatives (on the materials of works of Ukrainian prose of the 19th century)]. Kryvyi Rih. DOI: https://doi.org/10.31812/0564/2570 [in Ukrainian].

4. Kushnirova, T. V. (2019). Naratyv yak literaturoznavcha katehoriia: heneza, oznaky, typolohiia [Narrative as a literary category: genesis, features, typology]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia: Filolohiia – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series "Philology", 39, 1,* 130–134. DOI: https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.39.1.31 [in Ukrainian].

5. Matsevko-Bekerska, L. (2016). Sebe-shukannia chy shukannia-sebe v khudozhnomu prostori [Searching for yourself or searching for yourself in the artistic space]. *Humanitarna osvita v tekhnichnykh vyshchykh navchalnykh zakladakh – Humanities education in technical higher education institutions, 33,* 233–244 [in Ukrainian].

6. Matskovych, M. R. (2011). Vnutrishnii monoloh yak sposib samovyrazhennia naratora u prozovykh tvorakh A. Kusnevycha [Internal monologue as a way of self-expression of the narrator in the prose works of A. Kusnevich]. *Mova i kultura – Language and culture, 14, V(151),* 290–297 [in Ukrainian].

7. Miroshnichenko, L. V. (2018). Spetsyfika kharakterotvorennia v romani N. Hurnytskoi «Melodiia kavy u tonalnosti kardamonu» [The specifics of character development in N. Gurnytska's novel «The melody of coffee in the tonality of cardamom»]. *Tainy khudozhnoho tekstu (do problemy poetyky tekstu) – Secrets of the literary text (on the problem of text poetics), 14, 22,* 165–172. Dnipro: Lira. Retrieved from https://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/ffil/program_5c50df3f05adf.pdf [in Ukrainian].

8. Osipchuk, H. V. (2019). Kontsept «izha» v khudozhnomu dyskursi Charlza Dikkensa (na materiali «Rizdvianoi pisni v prozi») [The concept «food» in Charles Dickens' creative works (based on the material of «A Christmas Carol in Prose»)]. *Zakarpatski filolohichni studii – Transcarpathian philological studies, 12,* 248–253. Retrieved from http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/12/50.pdf [in Ukrainian].

9. Rodionova, I., & Shapirenko, O. (2018). Topos mista yak universalnyi motyv i prostorova katehoriia u romani Natalii Hurnytskoi «Melodiia kavy u tonalnosti kardamonu» [The topos of the city as a universal motif and spatial category in Natalia Gurnytska's novel «The melody of coffee in the tonality of cardamom»]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Filolohichni nauky (literaturoznavstvo) – Scientific Bulletin of V. O. Sukhomlynsky Kyiv National University. Philological sciences (literary studies), 1(21),* 117–121 [in Ukrainian].

10. Tarnashynska, L. (2008). Prezumptsiia dotsilnosti: Abrys suchasnoi literaturoznavchoi kontseptolohii [Presumption of expediency: Outline of modern literary conceptualization]. Kyiv: Vydavnychyi dim «Kyievo-Mohylianska akademiia» [in Ukrainian].

Бойцун І. Є. Їжа як індикатор психоемоційного стану в романі «Багряний колір вічності» Наталії Гурницької

Статтю присвячено аналізу ідіостилю роману «Багряний колір вічності» львівської письменниці Наталії Гурницької, яка більш відома за дебютним романом «Мелодія кави у тональності кардамону». У своїх творах мисткиня багато уваги приділяє опису топосів і культурних кодів Львова. Візитівкою міста є кав'ярні, де можна посмакувати справжньою кавою. Роман не розглядався українськими літературознавцями, що й обґрунтовує актуальність дослідження. Із цією метою проведено аналіз образів їжі (густативів) як індикатора психоемоційного стану героїні в романі «Багряний колір вічності» Наталії Гурницької.

У роботі зазначено, що сюжет роману «Багряний колір вічності» побудований на спогадах головної героїні львів'янки Ірени, яка постає гомодієгетичним наратором в екстрадієгетичній ситуації. Оповідь від імені головної героїні надає достовірності, привертає увагу до деталей, які є маркерами подій. У романі густативи й кольори презентують почуття головної героїні, яка є наратором. На підсвідомому рівні пані Ірена маркує періоди життя за допомогою смакових образів. Перше кохання – солодка червона полуниця й вино, зустрічі з майбутнім чоловіком – кава, тістечка й шампанське. Період випробувань і втрат характеризується перераховуванням продуктів, сухою констатацією фактів. Найбільш яскравим був закарбований у пам'яті образ червоного/багряного на білому, що на підсвідомому рівні трансформується в «перемогу життя над смертю». Автор-наратор наголошує на вічності життя, повторюваності минулих поколінь у майбутніх, маркуючи багряним і білим кольорами. Акцентовано, що використання письмен-

никами густативів із метою психологічної характеристики героїв творів є перспективною літературознавчою проблемою.

Ключові слова: наратор, ідіостиль, густатив, психологізм, сучасна література.

Boitsun I. Analysis of the role of food as an indicator of psychoemotional state in Natalia Hurnytska's novel «Crimson color of eternity»

This paper delves into an analysis of the idiostyle employed in Natalia Hurnytska's novel «Crimson Color of Eternity», a work by the Lviv-based writer who is perhaps better known for her debut novel, «Melody of Coffee in Cardamom Tonality». Hurnytska's literary creations are characterized by a keen attention to the depiction of Lviv's toponyms and cultural codes, with a particular emphasis on the city's iconic coffee houses and their delectable offerings. Despite its literary merit, «Crimson Color of Eternity» has not been extensively examined by Ukrainian literary scholars, highlighting the need for a comprehensive analysis. This study aims to address this gap by examining the role of food imagery (gustatives) as an indicator of the protagonist's psychoemotional state in the novel.

The narrative of «Crimson Color of Eternity» is constructed around the memories of the protagonist, Iryna, a Lviv native who serves as the homodiegetic narrator within an extradiegetic situation. The first-person narration lends authenticity to the story, drawing attention to details that serve as markers of significant events. In Hurnytska's novel, gustatives and colors are employed to represent the protagonist's emotions. On a subconscious level, Ms. Iryna demarcates periods of her life through taste imagery. Her first love is associated with sweet red strawberries and wine, while encounters with her future husband are marked by coffee, pastries, and champagne. The period of trials and losses is characterized by a list of food items and a dry statement of facts. The most vivid image etched in her memory is that of the red/crimson against white, which subconsciously transforms into a symbol of «life's triumph over death». The author-narrator emphasizes the eternity of life, the repetition of past generations in the future, marking them with crimson and white hues.

The study concludes by emphasizing that the use of gustatives by writers for the purpose of psychological characterization of literary characters is a promising avenue for further literary research.

Key words: narrator, idiostyle, gustative, psychologism, contemporary literature.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Стаття надійшла до редакції 10.09.2024
Прийнято до друку 20.12.2024